

BAJKA W TERAPII LOGOPEDYCZNEJ

Bajka logopedyczna oprócz tego, że usprawnia narządy mowy dziecka, to również uwrażliwia na różnorodność świata dźwięków, mobilizuje do myślenia i poprawnej werbalizacji, przygotowuje do nauki czytania (poprzez usprawnianie słuchu fonemowego).

Bajka logopedyczna to krótka historyjka, której bohaterami może być nasze dziecko, Pan Języczek lub zwierzątka. Może być całkowicie abstrakcyjna lub związana z aktualną sytuacją i wydarzeniami w życiu dziecka. Dorosły może ułożyć ją sam lub zaczerpnąć z literatury. Dzieci słuchając czytanych lub opowiadanych bajek, wykonują ćwiczenia usprawniające narządy mowy, polegające na pokazaniu ruchem języka, warg, żuchwy określonego fragmentu bajki. Ćwiczenia demonstruje dorosły, dlatego musi je sam wcześniej starannie przećwiczyć przed lustrem. Ćwiczenia są wplatane w treść bajki tak, aby dzieci nie odczuły znudzenia i zmęczenia, dlatego też urozmaiceniem są także elementy ruchu i wypowiadane wyrazy dźwiękonaśladowcze.

O czym powinno się pamiętać podczas prowadzenia ćwiczeń wspomagających rozwój mowy w oparciu o bajkę logopedyczną?

- W trakcie opowiadania bajki dziecko i dorosły siedzą tak, aby widzieć swoje twarze.
- Buzie dziecka i dorosłego powinny być zawsze szeroko otwarte podczas wykonywania ćwiczenia. W ten sposób dziecko będzie dokładnie widziało jakie ruchy artykulatorów powtórzyć. Dorosły natomiast będzie mógł przyjrzeć się, czy dziecko prawidłowo wykonuje polecenie.
- Ułatwieniem dla dziecka i dorosłego mogą być lusterka. Kontrola wzrokowa ułatwi wykonanie ćwiczenia, sprzyja również dokładności i precyzji.
- Systematycznie należy kontrolować pracę dziecka. W razie potrzeby korygować błędy, pokazując ponownie ćwiczenie i prosząc, by dziecko wykonało je poprawnie.
- W miejsce polecenia: Zrób to... i to... lepiej zastosować formę: Czy potrafiłbyś zrobić coś takiego. Czy możesz pokazać jak... Spróbuj zrobić...
- Dorosły ma obowiązek dbania o prawidłowość i wysoką sprawność swego sposobu mówienia (wymowy, intonacji, akcentu, prostego i zrozumiałego budowania wypowiedzi).
- Czas trwania bajki i ćwiczeń powinien być dostosowany do wydolności i wieku dziecka. Z dziećmi młodszymi lub słabo koncentrującymi się na zadaniach pracujemy krócej (możemy wykorzystać fragment bajki), ale za to pracujemy kilka razy w ciągu dnia.
- Ćwiczenia z dzieckiem wymagają systematyczności i wytrwałości. Tylko

wtedy możliwe jest osiągnięcie oczekiwanych efektów.

- Jeśli w pracy z dzieckiem będziemy stosować zachęty i pochwały nauczymy je właściwej samooceny i zachęcimy do doskonalenia swoich umiejętności.

ŚNIADANIE PUCHATKA

Kubuś Puchatek obudził się rano i ziewnął (ziewamy). Jego brzuszek był pusty więc wyruszył do lasu na poszukiwanie miodu. Szedł wyboistą ścieżką (dotykamy czubkiem języka każdego zębka na górze i na dole), rozglądał się na prawo, na lewo (czubek języka do prawego, lewego kącika ust). Spojrzał w górę (językiem dotykamy górnej wargi) i zobaczył dziuplę, z której wypływał miód. Kubuś wspinał się więc na drzewo (język unosi się na górną wargę), sięgnął łapką do dziupli i wyjął ją oblepioną miodem. Oblizwał ją dokładnie (wysuwamy język z buzi i poruszamy nim do góry i na dół, naśladując oblizywanie ręki). Gdy Kubuś Puchatek poczuł, że jego brzuszek jest już pełen zszedł z drzewa (język dotyka brody) i ruszył w drogę powrotną. Szedł tą samą wyboistą dróżką (dotykamy czubkiem języka do każdego zębka na górze i na dole). Doszedł do swego domku bardzo zmęczony (wysuwamy język na brodę i dyszymy). Położył się do łóżeczka i szybko zasnął (chrapiemy).

CHORY KOTEK

Kotek był chory i bardzo źle się czuł. Często kichał (wołamy „a psik”), bolała go głowa (wołamy „ojoj”). Przyjechał pan doktor (mówimy „brum brum”), zaglądał do gardła (wołamy „aaa” i wysuwamy język na brodę), było chore. Następnie zbadał kotka, wyciągnął słuchawki (wysuwamy język z buzi,

przesuwamy nim po podniebieniu, górnych zębach i górnej wardze). Zapisał lekarstwa na recepcie („piszemy” w powietrzu językiem wysuniętym z buzi). Kotek leżał w łóžeczku, miał dreszcze (wypowiadamy „brrr...”). Gorączka raz wzrastała (język uniesiony na górną wargę), raz opadała (język na brodzie).Kotek zażywał lekarstwa: ssał tabletki (przednia część języka przy podniebieniu, naśladowujemy ssanie), pił słodki syrop, więc się oblizywał (język wędruje dookoła warg przy otwartej buzi). Po kilku dniach kotek poczuł się lepiej, był wesoły i zadowolony.

Życzę dobrej zabawy

Ćwiczenia przygotowujące do wywołania głosek ciszących ś,ż,ć,dź Wadliwa realizacja głosek szeregu ciszącego nazywana jest seplenieniem lub sygmatyzmem.

Najczęściej spotyka się międzyzębową i boczną realizację głosek ś,ż,ć,dź lub też zastępowanie szeregu ciszącego szeregiem syczącym. Przyczyny nieprawidłowej realizacji głosek ciszących:

1. nieprawidłowa budowa anatomiczna narządów mowy
2. niska sprawność motoryczna narządów mowy
3. upośledzenie słuchu
4. niedostateczne różnicowanie dźwięków
5. naśladowanie złych wzorców
6. choroby górnych dróg oddechowych
7. dysfunkcje oddechowe

Ćwiczenia wskazane przy wadliwej realizacji głosek ciszących:

Ćwiczenia grzbietu języka:

1. kształtowanie umiejętności głośnego ssania cukierka, środek grzbietu języka ćwiczącego dziecka całkowicie przylegał do podniebienia twardego
2. lizanie talerza posmarowanego czymś smacznym np. miodem, dżemem
3. wylizywanie środkiem języka wnętrza kieliszka do koniaku lub kubeczka
4. „język na gumce”- ćwiczenie polegające na przyklejeniu powierzchni języka do podniebienia twardego i jednocześnie poruszanie żuchwą w górę i w dół
5. „koci grzbiet” wypychanie dolnych żąbków językiem i wyginanie jego grzbietu ku górze
6. lizanie językiem wewnętrznej powierzchni dolnych zębów i dziąseł
7. naprzemienne dotykanie czubkiem języka, przy otwartych ustach górnych i dolnych dziąseł od wewnątrz
8. liczenie językiem dolnych zębów od wewnątrz

Ćwiczenia warg:

- ✓ cmokanie ustami w różnym ułożeniu
- ✓ nakładanie górnej wargi na dolną i odwrotnie
- ✓ zwijanie warg do wewnątrz
- ✓ układanie warg jak przy „u”, a następnie „i”
- ✓ -„żabka” - naprzemienne zamykanie i otwieranie środkowej części warg przy zaciśniętych kącikach
- ✓ zbieranie z talerzyka ciasteczek ,chrupiek, owoców samymi wargami bez pomocy rąk

Ćwiczenia oddechowe:

- ✓ puszczanie baniek mydlanych,
- ✓ dmuchanie do naczynia z wodą przez rurkę,
- ✓ rozdmuchiwanie wacików -dmuchanie koralików
- ✓ rozdmuchiwanie za pomocą słomki ziarenek kaszy, ryżu, soli
- ✓ udawanie śmiechu w różnych tonacjach ,na przemian głośno i cicho
hhiiii,hiiii,hiiii
- ✓ udawanie konia: hihih,ihihihi...
- ✓ wymawianie szeptem a potem głośno iiii,jjjj,hihihih...

Należy pamiętać, że w przypadku międzyzębowej realizacji głosek ciszących nie są wskazane ćwiczenia angażujące język na zewnątrz jamy ustnej, a jedynie te, które wykonuje się za zębami.